

આયુષ સહાત્મ અને પ્રાણઘાતક ઘ્યાધિઓનો પરાજય.

(જીવવાને માટે જ્ઞાસુજનોને સાચો ડિલાજ.)

રચનાર તથા છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

કવિ બાલકૃષ્ણરાય ભોગીલાલ પાંડત-આણંદના.

(ખેડાવાળા સુમોધસત્ક, વિદ્યામહાત્મ, જ્ઞાતિ સુધારો, ભરતીયાનું
ભોળપણ અને જ્ઞાનવિલાસ વિગેરે, કવિતારૂપ પુસ્તકોના કર્તા.)

જમીનદાર તથા વડોદરા રાજના સનંદી મુખ્તીયાર.

દોહરા.

દોગટ શીકર તમે તજો, અંતર ખુશી રહો આપ;

સાચી સલા પીડા ટળે, આકીન ઇશ પ્રતાપ.

સખ આસિરટંટ સરજનજ, સંતતી મારે એક;

સેવક તે સરકારનો, વિધાવડે વિવેક.

શાન્તિ દાતા સંત છે, બ્રાન્તિ દાતા ભોગ;

બાલકૃષ્ણ તજંગ નહીં, શાસ્ત્ર પડન સંજોગ.

અમદાવાદ—પીરમશાહ રોડ ઉપર નિર્મળ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
લલુભાઈ ઇશ્વરભાઈ ત્રિવેદીએ છાપ્યું.

સને ૧૯૧૮. આષ્ટિ પહેલી. સંવત ૧૯૭૪.

કિંમત રૂ. ૦-૧-૦ (એક આનો) પોસ્ટેજ રૂ. ૦-૦-૬ જુદું.

દોહરા.

શ્રી હરીની આ શ્રુષ્ઠિ છે, રાખે તો રહેવય;	૧
અદ્વૈતી બીજા લોકમાં, થતા ન ના ક'વાય.	
નર નાયકની નોકરી, કરે ખુશાથી લોક;	૨
હાકમ તેડે હાથુર તો, તેમાં જાનો શેક ?	
પગાર પુરો દે પ્રભુ, તે કપર વળી ભેટ;	૩
પેનશન પ્રાંતપણે મળે, સ્વર્ગ મોક્ષરૂપ નેટ.	
આત્મા તો મરતો નથી, ધરે અવનવા દેહ;	૪
સુત્રધાર છે શ્રી હરી, નર નટ નિઃસંદેહ.	
રોગો પ્રભુના હુત છે, આત્મા ઇશ અચ્યુત;	૫
આ પ્રકાર પડેલો નથી, આવા ખેલ અચ્યુત.	
સ્ત્રી પુત્રો પાળક તમે, મન માનો છો આપ;	૬
ટાળક દુઃખ ત્રીલોકના, પ્રભુનો ભુલી પ્રતાપ.	
માથે લેઈ ગણુ ગાંસડી, અશ્વે બેસો આપ;	૭
અત્ય ન જોઈો અશ્વને, ભાર એ યત્ન પ્રતાપ.	
વાહક વિભૂ ત્રીલોકનો, નાહક તમ અભિમાન;	૮
તમ રક્ષિત સ્ત્રી પુત્રનું, નિશ દીન પ્રભુને બાન.	
દુખજ છે ગુરનો ગુર, પ્રગટાવે વૈરાગ્ય;	૯
પ્રભુપર પ્રીતી ઉપજે, પગે દુઃખને લાગ્ય.	
મરણ અચાનક મનુષ્યને, પ્રભુનું ડહાપણ કૃત્ય;	૧૦
બાલકજી નર ડર વિના, સેનાં સદ્ગુણ સત્ય.	

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુવ્રત્તાંક ૭૫૧૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૨૫૨૫૫૫ ૫૫૨૧૮૫૫

વિષય ૨૨૨૨

આયુષ મહાત્મ અને પ્રાણઘાતક વ્યાધિઓનો પરાજય.

દાહરા.

વિષુધ તણું આ વીલ છે, નાસ્તિક શંકાશીલ;
બકીલ કરો વિશ્વાસને, હો ને આપ અસીલ.
કિંકર સહિ કવિવર તણા, વિદ્વાનોના દાસ;
ખાલકૃષ્ણની બુદ્ધિનો, કરો મહાશય કયાસ.

રાગ—ભૂજ ગી છંદ.

હવા ને દવાની બધી વાત ખોટી,

ખરેખાત આયુષ્યની વાત મોટી;

ખરા જ્ઞાન ખામી અશ્રદ્ધા ધરે છે,

ખુટયા વિષુ આયુષ જન કયાં મરે છે ?

(૧
૧) (૧ પુનરાવર્તક ચોથુ ચરણ છે.)

ગયા માંડવે પ્લેગથી જે ઊગરવા,

છતાં દૈવ યોગે પડયા તેહ મરવા,

ટકયા વસ્તિમાં તે તડાકા કરે છે. ખુટયાવિષુ. ૨

પીડા દેહ પામે કદી થાય વ્યાધી,

સ્વભાવિક મટે કે મટે તે દવાથી,

પરંતુ શી રીતે સ્વરગ સંચરે છે. ખુટયાવિષુ. ૩

હજારો હકીમો હતા જેની પાસે,

મુવા થોડી વયમાં જીવ્યા ના પચાસે,
 પુરાં નેવું વર્ષો ગરીબ ઊગરે છે. ખુટયાવિણ. ૪
 લડાઈમાં ગયેલા જનો પણ જીવે છે,
 લઈ પેનશન પાણી ધરનું પીવે છે,
 ચઢી વા'ણુ વિદેશ જે વિચરે છે. ખુટયાવિણ. ૫
 ફલાણું ખવાયુ ફલાણું ચવાયુ,
 ફલાણું સુંઘાયુ ફલાણું ધવાયુ,
 વૃથા એવી બ્રાન્તિ જગત જન કરે છે. ખુટયાવિણ. ૬
 જીઓ વિશ્વકર્તાની ખુબી નીહાળી,
 કૃતિ તે કરે છે છતાં વાત ટાળી,
 જીવે જગતના ભાર શિરપર ભરે છે, ખુટયાવિણ. ૭
 નથી ઔષધિ કે નથી વૈદ્ય એકે,
 તથાપી ખચ્યા છે સ્વભાવીક શેકે,
 અમસ્થા ઊચાટો અરે અંતરે છે ! ખુટયાવિણ. ૮
 જીઓ વિશ્વના નાર્થની કેવી બાજી,
 કરે કૃત્ય પોતે છતાં ઈતરાજી,
 ન લોકો તણી શિરપર તે ધરે છે. ખુટયાવિણ. ૯
 ડુબ્યાં વા'ણુને જેહ દરીએ તણાયા,
 છતાં દૈવ યોગે ભૂમિપર જણાયા,
 પ્રભુનીજ સત્તા જળે ભૂસ્તરે છે. ખુટયાવિણ. ૧૦
 નહીં રાંડવા માંડવાઓ સજાવ્યા,
 ધણીને કહી વાસ ધરના તળાવ્યા,
 છતાં તેહ લાગી ચુકો થરથરે છે ? ખુટયાવિણ. ૧૧

અહારે અને જે વિહારે વિવેકી,
 અનીતીથી અળગા નીતીવંત નેકી,
 મુવાની ન જેને જરી શીકરે છે. ખુટયાવિણ. ૧૨
 અમર જેહ આત્મા ન કોઈથી મરાતો,
 ન શસ્ત્રો થકી તેહ કકડા કરાતો,
 થતાં દેહ અવધી ફરી અવતરે છે. ખુટયાવિણ. ૧૩
 વરાળે વધ્યાથી જશે સ્ટીમ ફાટી,
 વધે વસ્તી ઝાઝી ખુટાડેજ બાટી,
 વિભૂની ખુશી વ્યાધિ તવ વિકરે છે. ખુટયાવિણ. ૧૪
 સુકો બાજરી છોડ નંખાય કાપી,
 ફરીથી ઊગે છે બી રોપે તથાપી,
 મનુષ્યો મુકી સંતતી સંચરે છે. ખુટયાવિણ. ૧૫
 જુઓ સોળ આના ખરા રૂપીઆના,
 જુઓ સોળ શ્રંગાર પ્રેમી પ્રિયાના,
 ભુજંગી રૂડા સોળ આયુષ પરે છે. ખુટયાવિણ. ૧૬
 વિદ્યાતા નથી કર્મ ફળના પ્રદાતા,
 સુણી એહ સિદ્ધાન્ત જે ખુશ થાતા;
 ફિકર છોડી ચાર્વાક ફરતા ફરે છે ! ખુટયાવિણ. ૧૭
 દીવામાંથી દીવા પ્રગટ અત્ર થાયે,
 દીવો એલબ્યો તે ફરી ક્યાં જણાયે?
 અગડબંબ અલમસ્ત એમ ઊચરે છે. ખુટયાવિણ. ૧૮
 જુઓ પ્લેગના જે કુડા જંતુઓ છે,

તેવા તનદુરસ્તી તણા જતુઓ છે.^૧
 લહે તે પરસ્પર હરાવ્યે હરે છે. ખુટયાંવિણ. ૧૯
 જુઓ વિનતા દીનતા દીલ ધારી,
 હૃદય નાંખતી મોહથી તે શા'રી,
 સતિ થાય કે સ્નેહથી મન બળે છે. ખુટયાંવિણ. ૨૦
 જડાવાદી જીવો જગત મધ્ય જે છે,
 નહીં મા'ત્ર ચૈતન્યનું તેમને છે.
 કહ્યું બાલકજી કપાળી કરે છે.
 ખુટયાં વિણ આયુષ જન કયાં મરે છે. ૨૧

અનુભવના ઉદગાર.

શ્રુષ્ટિ પતિની સાંચ વિણ, કંઈએ ન બને કામ;
 પિતા વિષ્ણુપ્રસાદનો, પ્રભુને કરે પ્રણામ. ૧
 કુદરતની બક્ષીસ વિણ, બને ન કવિતા કામ;
 પંડિત આણુંક કર તણા, સરસ્વતિને પ્રણામ. ૨

૧ એક સીવીલ સરજન પોતાના કાહેર બાપજીમાં કહે છે કે
 જેવા પ્લેગના ધાતક જંતુઓ છે તેવા તનદુરસ્તીના પણ તનરક્ષક
 જંતુઓ છે તે બંનેનું યુદ્ધ થાય છે. જેમ તીજેરીના રક્ષક અને
 હુટનારા બેના યુદ્ધમાં બે 'હુટારાનો' વિજય થાય તોજ તીજેરી
 હુટાય છે અને રક્ષકનો વિજય થાય તો તીજેરી હુટાતી નથી તેજ
 કારણથી પ્લેગબાદી જગ્યામાં વસતા કુટુંબના ઘણા જતો છતાં બ
 મરી જતા નથી !! અને અમુકને એ સેગ લાગુ પડે છે.

'પર' વસાવ્યું પંઠિતે, શ્રેયે રીઝવ્યા દૈક; ૩
 હાકતર કીધો દીકરો, કર્તા તો પ્રભુ કાક. ૪
 સસરો ચંદ્રપ્રભા તણો, રૂક્ષમાંણીનો કાન્ત; ૫
 બાલકંબુ પ્રભુ મહેરથી, સતસંગે રહે શાન્ત. ૬
 યશોદા અને નર્મદા, હયાત પુત્રી બે; ૭
 બાલકંબુ વય હાલમાં, વર્ષે બાવન છે. ૮
 વિજયાગૌરી વિવેકીને, સવિતાગૌરી શાન્ત; ૯
 સોળ ચૌદ વય પુત્રી બે, તણો થયો દેહાન્ત. ૧૦
 મરણુ રમરણુને કારણે, આપી શકાય ઈનામ; ૧૧
 એ હેતુથી આ રચી, કવિતા તો મુદામ. ૧૨
 તાત પ્રસિદ્ધ છે માહરા, લક્ષ્મી છે મુજ માત; ૧૩
 મુજને મુકી મરી ગયાં, હું વય વર્ષે સાત. ૧૪
 મુજ માતાના તાત તો, સેલત કાશીરામ; ૧૫
 હમરેકે પાડે વસે, ગંગા તેનાં વામ.* ૧૬
 ઝોળખ ઈચ્છા ઉદ્દલવે, કતી દેખી કરનાર; ૧૭
 તેથી વર્ણન વર્ણવ્યું, આકાંક્ષા હરનાર. ૧૮
 સેવક સ્વદેશ હિતનો, કંઈ પુસ્તકે કરનાર; ૧૯
 વિદ્યા સાથ વતન મળ્યું એ ઈશ્વર ઉપકાર. ૨૦
 બાલ્યાવસ્થામાં ભણી, શ્રમથી સર્ટીપ્રીકેટ; ૨૧
 કંઈ સરકારી મેળબ્યાં, બુદ્ધી અનુસરી નેટ. ૨૨
 ઝાઝી જમીન મારે નથી, પણ વીધાં પચાસ;

- 'ઈનામી અપી' ઈશ્વરે, હું ઈશ્વરનો દાસ. ૧૩
 કીમત કિમતી જમીનની, વીઘે ત્રણ હજાર;
 હલકામાં હલકી તણી, વીઘે સો રૂકલદાર. ૧૪
 પાંચ હજારને ઘર વસુ, ઈશ્વર તેનો ઈશ;
 હું ભાડુત ઈશ્વર તણો, શેર અન્નનો શિષ્ય. ૧૫
 બ્રાત ન એકે માહરે, નહીં કાકો કે ફેઈ;
 પ્રપિતા મહુ સુધી અમે, એકજ વંશજ હોઈ. ૧૬
 છોટમથી સુખ ઉપજે, મોટમથી સુખ દુર;
 કીડી સાકર ખાય છે, હાથી ફાંકે ધુળ. ૧૭
 શ્રેષ્ઠ સત્વ નવ સંઘરે, તે નીકળે તન પાર;
 અડે કાંકરા ફેાતરાં, ચારણી તુલ્ય ગમાર. ૧૮
 ભાળી મારે એક છે, ઉમીઆ તેનું નામ,
 ભમરેઠે તે પરણી છે, સેલત પાટ મુકામ. ૧૯
 વૈઠરાજ કહે વૈઠને, માગણુ ને મહારાજ;
 મીઠી જીભના માણસો, સૌના તે શિરતાજ. ૨૦
 જોર વગર કાંઈ ભુમિનું, થઈ શકતું નથી રાજ;
 સ્વરાજની જે વાંચના, માગણુ મન મહારાજ. ૨૧
 શક્તી વિના હરી ભક્તિ કે, બને ન લોગ વિલાસ;
 આદ્ય શક્તિ આરાધતા, એ કારણથી ખાસ. ૨૨
 વંશજ કેરી વિદ્યતા, પેઢી પ્રતિષ્ઠારૂપ;
 અક્ષલ હિણ હોય ઔરસો, દુઃખી દીન ને ભૂપ. ૨૩

૧ જાત ઇનામ સનંદીયા. ૨ સો રૂપીઆ.

૩ ખાપના દાદા.

ખીરખલ બુદ્ધિવાન કઈ, યુનીવર્સીટીનો શિષ્ય;
 કુદરતી અકલવાનને, ચાહે મહાન મહિસ. ૨૪
 પંડયા પાંડે પંડિતો, એકજ એનો અર્થ;
 પાણી જળ ને આખ, ત્રણ જુદાં ગણો તે વ્યર્થ. ૨૫
 પ્રોફેસર ને પંડિતો, એમાં તે શો ફેર ?
 એલીફેન્ટસ ઐરાવતૌ, ઇન દુ હાગિસ કે ઘેર ! ૨૬
 શાકતર વૈદ અને હકીમ, એમાં તે શો ફેર ?
 ડીઝીસ રોગ ખિમારીને, પુછી જોજો ઘેર. ૨૭
 શાકતર પારખ ડીઝીસના, વૈદ પારખુ રોગ;
 હકીમ તો ખિમારીના, વાદ કરો તે ફેક. ૨૮
 દેશી ગયો વિદેશમાં, શીખી આવ્યો વાણુ;
 વૉટર વૉન્ટસ વદયાં કર્યું, પાણી વિણુ ગત પ્રાણુ. ૨૯
 વાઈફ વાઈફ મુખે વદયો, બોલી ન ઓરત બોલ;
 તેથી દયો તદ્વાક કહે, બારીસ્ટર ઢમ ઢાલ ! ૩૦
 'મહીશ કહે છે મહિષને', તે ધર્યું માડ નામ,
 માટે તુજને માડ હું, દસરા રાખી દમામ. ૩૧
 પરિવર્તન કૃતિ મતિ તણું, ભાગ્ય અનુસરી થાય;
 સ્વધર્મમાં શ્રદ્ધા ધર્યે, આત્મોન્નતિ કરાય. ૩૨
 મહીમા ઘટે ન માનશે, બહુ થતાં વિદ્વાન;
 પ્રતક્ષ અપનાં પૃથ્વીપર, પશુ પંડિત પકવાન. ૩૩
 પેખી હાથી પારકો, શીદ પામે જન સુખ;
 નિજનો અશ્વ નિહાળતાં, દુર થાય દીલ દુઃખ. ૩૪

મોટર દેખી પારકી, સી કરી શકીએ સેલ ૧
 મંદ ગતીની સાંકડી પણ, વહાલી નિજ વહેલ. ૩૫
 કંસારા કૃષિકાર ને, કવીની સરખી રીત,
 કથું લોગવે કોક પણ, મોતમ સરને નિત. ૩૬
 કવી કસ્તુરી કેવડા, ત્રણેની એક રીત;
 પરલોગી તે પૃથ્વીપર, હરે ચતુરનું ચિત્ત. ૩૭
 દે ન કંપણ કવીને કંઈ, ખાન પાન ધન ધાન્ય;
 એથી અધીક અન્યથા, અખુટ છતાં પણ માન. ૩૮
 આશાભંગ અશામીને, મકાન પણ સ્મશાન;
 બાલકણ્ય ખુશ ખબરમાં, મકાન મહેલ સમાન. ૩૯
 ભણ્યા પરંતુ નહીં ગણ્યા, બન્યા ઉપરથી બેશ;
 નાટક તણા નરેન્દ્રસમ, એ શું સાચવે દેશ. ૪૦
 બકવાથી બનતું નથી, રાજ પ્રાપ્તિનું કાંમ;
 ટકવાથી તે તો બને, શાયે રણસંગ્રામ. ૪૧
 સાત વેંતના સર્વે પણ; કીંમત ભણુતર તુલ્ય;
 પર્વત પર પથ્થર ઘણા, ચણુતર મહેલનું મુલ. ૪૨
 કહે અન્યને નવ કરે, પોતે કતી તે લેશ;
 તો પણ માનો લેહને, માર્ગ પ્રવર્તક બેશ. ૪૩
 વેદ તાવના દરદીને, કાળી જીન્દી જો પાચ;
 વેદ બતાવો પી તમે, મુર્ખ રોગી હઠ સહાય. ૪૪
 ફેશનની પ્રીતીયારીમાં, દગ્ધ થાય છે દેશ;
 કાળા હગલા જાણુજો, તેની ચોટી મેશ. ૪૫
 મંધ કરો જ્ઞાતિ વરા, હોટલ મારો મોજ.

એ સુધારો હાલનો, દ્રષ્ટે દેખું રોજ. ૪૬
 રાણી રાજ જમ રાણીને, દે છે સુખનું દાન;
 વાણી રાજ ત્યમ વાણીમાં, સૌને દે સનમાન. ૪૭
 શરણાર્થના સ્વર વિવિધથી, રીઝયો ન ખુડથલ શેઠ;
 સાંખેલુ વગાડ કહે, શાણો હોય તો નેટ. ૪૮
 કવિ ઘણા આ કાળમાં, રવી ઘણા નભ માંહ;
 જગદીશ સહને જોગવે, અડચણ નહીં કંઈ આંહ. ૪૯
 અસલ રાજ અંધેરમાં, ટકે શેર સહ કોય;
 કદર વિનાના કળતરે, ટકે શેર કવિ હોય. ૫૦
 સુખા ઘણા આ સદીમાં, હાથી પણ બહુ હોય;
 હાકમ ને હાથી તણું, મહાત્મ ન ઘટે કાંય. ૫૧
 શ્રીમંત બહુ પણ સદીમાં, સહને શ્રીનું સુખ;
 બુદ્ધિમંત કવિ બહુ છતાં, વિદ્યાથી ન વિમુખ. ૫૨
 શુણ્ણીયલ ગાનારા વિના, નહીં કવિતાનું રૂપ,
 ખાલકૃષ્ણ શોભે નહીં, છત્ર ચમર વિષુ ભૂપ. ૫૩



હિમાલયના હરદ્વારના અનુભવિ યોગીનો મેઢાપ અને તે
 મહાત્માના ધાર્મિક સિદ્ધાન્તોનો ઉપદેશ.

રાગ કવાલી.

અમે તો પ્રેમના યોગી, અમારો પંથ ન્યારો છે;
 અમે વિજ્ઞાનના ભોગી, અમારો જ્ઞાન ચારો છે. ટેક.
 જોગની પરવા, ન કોઈથી લાગીએ ડરવા;

- હૃદયમાં ધૈર્ય ખારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૧
- અમે તો ઇચ્છીએ મરવા, લક્ષ ચોરાશી નથી ફરવા;
કપાળુ તારનારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૨
- જગત જેને વિષે જાગે, અમે તો ઊઘીએ તેમાં;
અમારો મુક્તી આરો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૩
- અમારી સ્મૃદ્ધિ છે ઝાઝી, ગગનમાં તે રહે ગાળ;
^૧કોષ સંતોષ સારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૪
- સુર્ય ને ચંદ્ર બે દીવા, અમારે નિત્ય છે વિવા;
દોસ્ત તો દુવ તારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૫
- પખાલી મેઘ છે સોંઘો, અમોને નહીં કદી લાંઘો;
તૃપ્ત ઇચ્છિત અહારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૬
- અમારી ઊઘમાં શાન્તિ, લખે નહીં કાંઈ પશુ બ્રાન્તિ;
વાયુ વા ખેંચનારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૭
- અમે તો પુત્ર ઇશ્વરના, ‘કીસીસેં કાયકુ ડરના’;
ન કોઈ મારનારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૮
- ત્રીલોકે તાતની સત્તા, વિલોક્યા લાખતો લત્તા;
અદ્ય અહીં તો ઊતારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૯
- અમે તો ત્યાગી છે તૃણા, જપે છે જીલ શ્રીકૃષ્ણા;
હવે દુઃખનો ઊધારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૧૦
- ^૨પંથિકાશ્રમ સમો જગ છે, મોહ ને લોભ તો ઠગ છે;
કામ કુટીલ લુટારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૧૧
- ઋણાનું બંધથી સર્વે, નફો કે ખોટ છે કરવે;

- શોક રંજડનારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૧૨
- જીવેની બદલી થાવાની, છતાં ચિન્તાય જાવાની;
અન્નયખી એ અપારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૧૩
- અમોને શાસ્ત્રપર શ્રદ્ધા, અવિશ્વાસે અમે અંધા;
અમોને જાવ ન ખારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૧૪
- અમે તો નાટકી જગમાં, બદલીએ વેશ બે ડગમાં;
શ્રી હરી સુત્રધારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૧૫
- “ઈલીલ્લા લા ઈલા અલ્લા, રસુલ રહેમાન બિસમલ્લા;
પાક પરવર દીગારો છે,” અમારો પંથ ન્યારો છે. ૧૬
- ઈલીલ્લા લા ઈલા અલ્લા, અહુલ્યા તો કરી શલ્લા;
અનુગ્રહ છુટકારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૧૭
- અમે આકાશના રાજા, અમારા સંકલ્પે ઝાઝા;
અકૂળ એકે ન જાનારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૧૮
- આણીમા અષ્ટ સિદ્ધીને, વળી રાજાની રિદ્ધીને;
નહીં મન કાંઈ દરકારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૧૯
- જોડી છે જ્ઞાનની ગાડી, નજર સીદ્ધિ નથી આડી;
ન કોઈ પાડનારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૨૦
- દીન વર્ષાદના દહાડી, કૂળી છે પુષ્પની વાડી;
નહીં કોઈ તે સુઠવનારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૨૧
- પુરાણો ને કુરાનોના, અમે સિધાન્ત શોધીને;
તજેલા સજી વિકારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૨૨
- અનેકજ શાસ્ત્ર જે કહે છે, એક સ્ત્રોતે સમાઈ રહે છે;
“જીવથી નહીં ન્યારો.” અમારો પંથ છે ન્યારો. ૨૩

બ્રહ્મ સત્યં જગત મિથ્યા, સ્વામી શંકર મુખે ભાખ્યા;
 ભાખતા ભાખ્યકારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૨૪
 બ્રહ્મના ભાવને પામી, બ્રહ્મમાં જાઓ વિરામી;
 ખીજો સર્વે લવારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૨૫
 જમાના જડ તણી બુદ્ધિ, ન કોઈની સત્યમાં શુદ્ધિ;
 કુટીલ સજી કારભારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૨૬
 અમારો મંત્ર છે મોટો. દીગંબર મેલતા દોટો;
 અમારા માનસીક તારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૨૭
 અમારો છે ગુરૂ મોટો, જડે નહીં તેડનો જોટો;
 છતાં નહીં કાંઈ છલકારો. અમારો પંથ છે ન્યારો. ૨૮
 ઈશ્વરના કાન છે ઝીણા, સુણે છે નારહી વિણા;
 મસીદ મિથ્યા પાકારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૨૯
 અમે દ્રષ્ટાજ જોનારા, ન બ્રમથી ભુલી રોનારા;
 સ્વપ્નવત સંસ્કારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૩૦
 અમારા દેહ દેવળમાં, વસે છે વિશ્વના કર્તા;
 તુળસીનો ત્યાંજ ક્યારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૩૧
 અમારો કીમીઓ સાચો, ન ડાહ્યા કહી શકે કાચો;
 બને સુવર્ણ તો પારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૩૨
 મુએલા જીવતા કરીએ, જીવતા ફેંકીએ દરીએ;
 છતાં નહીં તેની તકરારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૩૩
 અમારી છે દવા સાદી, હરે છે સર્વ તે વ્યાધી;

- ન એકે રોગ રહેનારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૩૪
 અમારી છે દવા સાદી, અમે તે પીઠપર લાધી;
 યોગ્ય સહિ ઉપચારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૩૫
 અમારા જ્ઞાનની સરિતા, વહે છે નિર્મળા ઝરણે;
 ન તેમાં મળ વિકારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૩૬
 પ્રકાશીત બ્રહ્મની હોળી, જગત છે અંધની ટોળી;
 અમારો આત્મ^૧ ચણુગારો,^૨ અમારો પંથ છે ન્યારો. ૩૭
 પ્રબળે વન તે આખાં, દહે છે વૃક્ષ તો લાખો;
 અચિન્ત્વીત છે ચમત્કારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૩૮
 નફાની રાખી છે આશા, પડે પોખાર તો પાસા;
 અમારો જીવ વણુઝારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૩૯
 અખુટ અલખત અમારી છે, અમારી શાખ સારી છે;
 કદી ખુટે ન કોઠારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૪૦
 અમારી માટીની કાષા, અમારી માટીપર માયા;
 કરે કાળેલ કુંભારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૪૧
 અમારાં પુતળાં જડનાં, રૂપાળાં વૃક્ષના થડનાં;
 સજે શ્રીયુત સુતારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૪૨
 સત્ચિતાનંદને બાણ્યા, હૃદયમાં નેહથી નાણ્યા;
 અનુભવી ઊદ્ગારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૪૩
 અમારી નારી સન્નારી, જગત તે પર જતુ વારી;

- ન તેને કોઈની દરકારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૪૪
- અમે તો વસ્ત્ર વિણ નાગા, નથી ઉપવિત્તના ધાગા;
હૃદય છે હેમના હારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૪૫
- અમે તો પ્રદ્ધના નાદી, અમારી આખી ઊસ્તાદી;
પ્રણવ ને ઓમકારો છે, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૪૬
- દીસે ભવ દુસ્તરજ દરિઓ, પંથીને જોખમજ ભરીઓ;
ખુડાડે મોટી મનવારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૪૭
- મચ્છ તો મત્ચછરજ જાણો, ખડક તો લોભ પરમાણો;
ચાંચીઓ કામ ચઢનારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૪૮
- છતાં ભવ ભયરૂપી સાગર, અમારે મન રત્નાગર;
અમારે તો ખડી ખહારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૪૯
- તળ્યા છે ફેલ ને ફંદા, જપે છે જીભ ગોવીંદા;
હવે શો ભય કે ભણુકારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૫૦
- કાળ છે નાગ તો કાળો, પડાવે સર્વને કાળો;
અમારી મોરલીએ હાર્યો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૫૧
- અમે વિવેકના પંથી, અમારી જ્ઞાનની ગ્રંથી;
અમારા તર્ક તોખારો, અમારો પંથ છે ન્યારો. ૫૨
- મોક્ષ અભિલાષ છે મનમાં, બાલકંજો કહ્યું જનમાં;
સકળ શુભ સંસ્કારો છે, અમારો પંથ ન્યારો છે. ૫૩

